

povati, a od 1910.—1920. osobito se nakupila ugledna množina slika i crteža. No da bi muzej mogao razviti ovu za Ljubljanu svakako uglednu javnu zbirku, za to mu danas nedostaju — prostorije. Stvar je budućnosti, da se dobije prostora, koji bi primjereno bar riješio pitanje svjetla. Muzejska je galerija jedno od najvitalnijih pitanja ljubljanskoga muzeja.

Kako je sa slikama, tako je i sa kipovima. Nešto je vlasništvo našega muzeja, no većina je posuđena iz biskupskog muzeja, koji je pod našim krovom.

Premda su prirodopisne zbirke bile osnovne u muzeju, ipak se nijesu tako razvijale, kako je bilo očekivati. Dva su uzroka. Prvi je uzrok, što je postavljeno načelo, da muzej treba da bude samo kranjsko-provincijalni muzej, a tim je načelom njegovo djelovanje bilo vrlo ograničeno, jer je i broj prirodnina omeđan u tako razmjerno malenoj prilici provinciji. Drugo, nedostajalo je sredstava; pored voditelja, nije se moglo dobiti posebnog naučenjaka za taj odio. Najviše iz zanimanja i požrtvovnosti išli su prema prilikama nekoji profesori u muzej, da prepriječnu uništavanje prirodopisnih preparata. To se događalo naročito poslije Dežmanove smrti. Ipak je prirodopisni odio opširan. Stručnjaci hvale mineralogijsku zbirku. I paleontološka i geološka zbirka ima dobre unikate. Zoološka zbirka sadrži gotovo potpunu kranjsku faunu, osim domaćih

životinja. Najpotpunija je ornitološka, pa ihtiološka zbirka. Kukce su počeli sabirati 1909. izuzevši jamsku faunu, kojom se već Schmidt zanimao. Veoma su manjkavo zastupani pauci i crvi, no tu je počeo u najnovije doba raditi kustos dr K. o. s. Izvanredno je bogata kolekcija konhilija. Botanička zbirka ima nekoliko općenih, a nekoliko specijalnih kranjskih herbarija, većinom fanerogame.

Za pripomoć naučnom radu ima muzej svoju malu knjižnicu, oko 18.000 knjiga. Još je tu i deželni arhiv, koji ne spada zapravo u muzej, i koji će kod reorganizacije muzeja po svoj prilici postati samostalan, da se združi s drugim jedinicama Ljubljanu u jednu cjelinu.

U ovoj općenitoj skici nijesam eto mogao ulaziti u pojedinosti. Ali se i iz ovih redaka može razabrati ustrojstvo i organizacija našega muzeja, pa historijski razvoj pojedinih zbirki. Uprava muzejska ide svojim putem dalje, ma da se javljaju zapreke, koje ona nije izazvala. U takvim slučajevima trebali bi interesirani krugovi, osobito izvan muzeja, da pokažu svoj interes i uvidavnost. Najveća potreba naših dana stoji u problemu proširenja muzejskih prostorija i u razvijanju zbirki, kako to zahtijeva moderna nauka i tehnika, da steknemo još bolji ugled i prestiž kao kulturni ljudi i kod velikih prosvjećenih naroda.

Dr. Jos. Mantuani.

ETNOGRAFSKI MUZEJ U BEOGRADU U 1922. GODINI.

Jedna naročita komisija konstatovala je, da se u ovom muzeju nalazi od 6359 objekata, koliko je u muzejski inventar zavedeno, samo 3393 objekta. Ostali su ili iskvareni, propali, ili bez etiketa. Posao oko inventarisanja trajati će poduže, pošto će svaka stvar biti naučno opisana, kako u glavnom inventaru tako i u lisnom katalogu. Uporedo sa ovim poslom biti će i sve stvari po grupama i po oblastima raspoređene.

U toku godine prinovljene su muzejske zbirke sa 156 novih objekata, a muzejska biblioteka sa 145 raznih djela. U Muzeju su izvršene napotrebne opravke pojedinih odjeljenja, koja su za vrijeme Velikog Rata bila znatno oštećena.

Prilikom svečanosti o vjenčanju Nj. V. Kralja učinio sam nov raspored izloženih stvari, tako da su zbirke preglednije i ukusnije raspoređene.

Različnim stručnjacima i skopskom Muzeju ustupljeno je 156 raznih fotografija za naučne svrhe.

U toku godine osoblje Muzeja radilo je:

Nikola Zega, pored svoje dužnosti kao upravnik, izradio je na zahtjev Maršalata razne nacрте narodnog odijela i dao nekoliko fotografija tipskih kuća iz Srbije. Putovao je na kraće vrijeme u Sarajevo, gdje je proučavao tamošnji Etnografski Muzej, koji raspolaže velikom zbirkom narodnog odijela iz Bosne i Hercegovine. Nabavio je i nešto stvari za zbirke. Zbog prevelike skupoće morao je prekinuti dalji boravak u Sarajevu i kupovanje stvari. Dopršio je opis cjelokupne zbirke Nikole Arsenovića, koja sadrži akvarele narodne nošnje iz svih naših krajeva (osim Bosne i Makedonije) sa jednom kolekcijom ornamenata i uputstava za krojenje. Ovo su radovi iz šezdesetih godina i od velike su vrijednosti, jer su najvornija slika za studiju naše raznovrsne i bogate narodne nošnje, a »Narodna Starina« publikovat će ih u 5. svesku.

G. Emilo Cvetić, profesor, putovao je u oblasti Srednje i Gornje Toplice, gdje je prikupio antropogeografskog i etnografskog materijala. U toku godine bavio se u Čacku i u Gornjem Milanovcu kao izaslanik g. Mi-

nistra Prosvete u tamošnjim gimnazijama, i tada je slobodno vreme iskoristio za etnografske studije. Na isti način iskoristio je i svoje jednomjesečno bolovanje, koje je proveo u Lipiku. Rad na topografskom riječniku nastavio je i sredio sav materijal, koji je do sada dobio. Pribavio je nešto materijala za geografsku i etnografsku terminologiju. Sredio je sav geografsko-etnografski materijal iz Jagodine i Kragujevca. Radio je u III. gimnaziji sa 6 sati nedjeljno, a s vremena na vreme i u Ministarstvu Prosvjete, a kao saradnik radio je i u naučnim časopisima.

G. Borivoje Drobňaković, profesor, završio je antropo-geografska ispitivanja Jasenice. Rad će biti publikovan u 13. knjizi Naselja (Etnografski Zbornik Akademije Nauka) koja je već u štampi. Od početka školske 1922./3. godine dat mu je pun broj časova u III. gimnaziji, koje kao gimnazijski nastavnik treba da ima.

Gđica Milena Lapčevićeva, suplent, u toku godine putovala je po okolini Beograda radi etnografskih studija i pribiranja građe poglavito za tekstilne izradevine. Završila je rad: Tekstilna radinost, ornamentika i nošnja u Resavi. Radila je u III. ženskoj gimnaziji sa 8 časova nedjeljno.

G. Miloje Milojević, kompozitor, nastavnik III. gimnazije, upućen je na rad u Muzej 9. marta 1922. god. Bavio se dva mjeseca u u Slovenačkoj radi muzičkih folklorističkih studija.

G. Borivoje Popović, profesor, upućen je u Muzej 3. novembra 1922. god. Do danas se nije javio na dužnost.

U toku godine u Muzeju je uvedena i jedna novina. Po sporazumu sa g. dr. Jovanom Erdeljanovićem, profesorom etnologije na Univerzitetu, mjesečno jedamput u Muzeju se drže etnografski seminari za stu-

dente etnologije. Na tim seminarima poslije predavanja g. Erdeljanovića, slušaocima se objašnjava materijalna kultura pojedinih oblasti. Do sada je bilo jedno takvo predavanje, na kome je potpisani objašnjavao studentima materijalnu kulturu Šumadije.

Muzej je dobio sledeće poklone:

1. Dva portreta, roditelji pok. Đ. Simića, ministra. Portreti su rađeni masnim bojama i interesantni su zbog lepe kitnjaste narodne nošnje od pre 60—70 godina. Portreti su zaveštanje pok. Đ. Simića, ministra i poslanika.

2. G. prof. E. Cvetić sa svoga puta doneo je poklone raznih lica i to: jedan ženski zubun, gunj, pregaču, tkanice, čarape i jedan dem.

Na kraju ovoга izvještaja čast mi je izneti i nekoliko mojih napomena, koje se odnose na Muzej i rad u njemu. Muzejske zbirke koje su u toku rata znatno rasturane potrebno je u red dovesti i za sada bi glavni posao muzejskih činovnika bio, da se prilikom novog inventarisanja upoznaju sa svima muzejskim objektima i obuče u muzejskom radu kao i da se bave naučnim proučavanjem i publikovanjem bogate etnografske zbirke. A da bi se ovo postiglo ne mogu činovnici, koji su određeni na rad u Muzeju, i van Muzeja biti zaposleni. U očekivanju muzejskog zakona položaj muzejskih činovnika je nesnosan, što nepovoljno utiče i na rad u Muzeju. Zato je najbolji dokaz, da se i ove godine nije moglo raditi i nastaviti novo inventarisanje. Muzeju nije potreban veliki broj činovnika, već nekoliko stručnjaka koji će stvarno svojim radom u Muzeju doprineti njegovu uređenju i daljem razvitku. Iluzorno je upućivati činovnika na rad u Muzej bez stvarne muzejske potrebe. Upravnik Etnografskog Muzeja:

Nikola Zeđa.

NAŠE ARHIVALNO PITANJE DO KONCA G. 1922.

Naše je arhivalno pitanje danas otvoreno u dvojakom smjeru: po svojoj unutarnjoj i po svojoj vanjskoj strani. Unutarnja strana ovog pitanja sastoji se od našeg rada oko organizacije arhiva i svega onoga, što je s njima u vezi, organizacije, koja ne smije da se kreće oko jednog arhiva, nego ima da obuhvati sve arhive naše države kao jednu cjelinu. U ovom se smislu poslije rata nijesmo ni malo pomakli napred i ako je sa više strana i u raznim zgodama bilo potaknuto, da se ovo pitanje uzme u raspravljajne i primakne kraju. Do toga nije došlo, valjda s razloga, što se misli, da imamo pre-

ćih pitanja, koja nas zaokupljaju i troše našu energiju, pa ovo može da čeka. Možda to i jest tako, ali se ne smije zaboraviti, da bi bi se ovo pitanje dalo lakše skinuti s dnevnog reda, nego druga politička, upravna, ekonomska itd. pitanja, a u tom slučaju, kad bi se bit arhivalnih pitanja pravo shvatila, ne bi bilo koristi samo za nauku i kulturu, nego i za administraciju i javni život uopće. Ovom unutarnjem arhivalnom pitanju ja sam već u drugim zgodama posvetio glavnu pažnju, ali do sada su moje riječi, kao i riječi drugih, ostale samo »vox clamans«. Upozorujem ovdje na svoje članke: »Organizacija ar-